

Foto: Dawid Sobolewski

Kvartalsrapport

Q4 - 2017

EnergiNorge

FØRNYBAR OG FULLELEKTRISK

INNHOOLD

PRODUKSJON OG MILJØ 3

Vannkraft

Vandirektiv og revisjoner

Ny produksjon

Status for elsertifikatorordningen

Vindkraft

Skatt

Statsbudsjettet for 2018

Eiendomsskatt – kapitaliseringsrenten

Eiendomsskatt på produksjonslinjer eid av kraftprodusenten

Eiendomsskatt på verk og bruk

Helhetlig klima- og energipolitikk

Europeisk klima- og energipolitikk mot 2030

Norsk helhetlig energi- og klimapolitikk

Opprinnelsesgarantier

Samarbeid med juridiske og samfunnsvitenskapelige fagmiljø om problemstillinger på energiområdet

Juridisk arbeid

Energibruk

Smart og klimavennlig energibruk

Utslippsfrie byggeplasser og elektrifisering

NETT OG MARKED 8

Tariffing og anleggsbidrag

Nettregulering

Infrastruktur

Smarte Nett, IKT og sikkerhet

Veigrunn

Annet

Nettutvikling i sentralnettet

Kraftsystemet

Markedsdesign

Sluttbrukermarkedet

ARBEIDSLIV 11

Hovedavtalen LO/NHO 2018 -2021

HMS

Benchmarking

Likehel.no

IA

Kompetanse og rekruttering

God fagutdanning er viktig for å få gode fagarbeidere

Energidagen velfungerende møteplass

Jenter og teknologi

ENERGIKADEMIET 13

Arrangementer

Markedskonferansen

Nettkonferansen

Skatterett i energibransjen

Ny personvernforordning fra EU (GDPR)

Forum for generatorer

FASIT-dagene

DLE-repetisjonskurs

Vassdragsteknisk forum (VTF) regionmøte

HMS-området

Forskning

Utvalg for Forskning og Teknologi (UFT)

Neste Generasjon FASIT

Publikasjoner

Elektroinstallatørprøven

Normarbeid

Organisasjon

KOMMUNIKASJON OG SAMFUNNSKONTAKT 15

Medier og omdømme

Medieomtale

Omdømme

Websiden energinorge.no

Nyheter fra Energi Norge

Sosiale medier

Myndighetskontakt

Energi Norge Europakontor

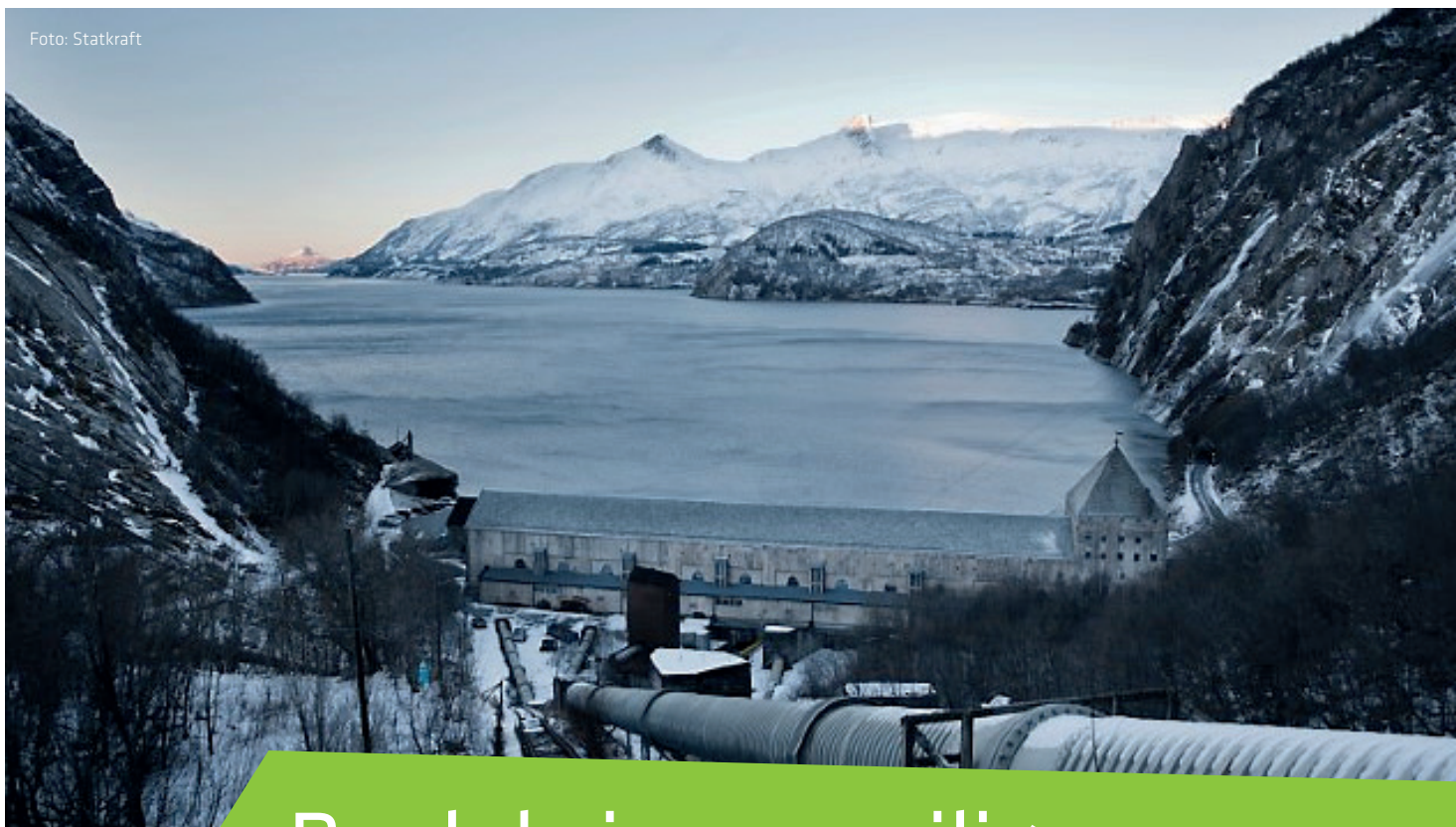
Rådet er klare for å forhandle med Europaparlamentet

Enige om klimamål mot 2030

Eurelectric med ny visjon for den europeiske kraftsektoren

Diskuterte kraftmarkedsregler med nordiske europaparlamentarikere

Produksjon og miljø

VANNKRAFT

Vanndirektiv og revisjoner

Klima- og miljødepartementet (KLD) i samråd med Olje- og energidepartementet (OED), sendte 5. oktober et forslag til endringer i Vannforskriften som implementerer vanndirektivet i norsk rett på høring, se <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/ending-i-vannforskrift-horing/id2573678/>.

Hovedelementene i forslaget er at Miljødirektoratet får ansvaret for nasjonal koordinering og skal i samråd med berørte direktorater dvs. NVE for vannressursspørsmål utarbeide utkast til oppdaterte vannforvaltningsplaner og forestå høring av disse. Forslaget legger opp til sterkere sentral styring med planarbeidet, der det ikke utvikles regionale planer for godkjenning i fylkestingene. Sektormyndigheten får et særlig ansvar for oppdateringer av planene innen eget forvaltningsområde. Plan og bygningsloven (PBL) fjernes som hjemmelslov for vannforskriften og erstattes av Naturmangfoldloven (NML). Fylkeskommunen blir ikke lenger vannregionmyndighet, heretter blir Fylkesmannen regional vannkoordinator.

Med erfaringene fra forrige planperiode som utgangspunkt, har Energi Norge arbeidet for effektivisering og forenklinger i kommende planrunder. Vi har understreket at det kommende planarbeidet må konsentreres om kunnskapsbaserte behov for eventuelle oppdateringer

av de godkjente planene fra 2016. Høringsutkastet fra regjeringen er i tråd med dette. Det ble før jul utviklet et forslag til høringsuttalelse fra Energi Norge. Dette er sendt til kommentarer innenfor nettverket for revisjoner og vanndirektivet. Hovedposisjonen er en støtte til innretningen på høringsutkastet. Men med en vektlegging av at endringene i vannforskrift og NML ikke skal innebære ny myndighetskompetanse til Fylkesmannen eller nye materielle krav etter NML. Arbeidet med høringsuttalelsen har hatt bred medlemsinvolvering gjennom møter, verksted, fagfora og er behandlet i PEK (utvalg for produksjon, energi- og klimapolitikk). Det har også vært samarbeid om å utvikle felles posisjoner innenfor NHO-felleskapet. Energi Norge vil ferdigstille sin uttalelse i god tid før høringsfristen 15.januar, og vil oppfordre medlemmene til å sende egne høringsuttalelser i tråd med denne.

Energi Norge holdt et bredt medlemsverksted 23.november der også NVE, OED, KLD og Miljødirektoratet stilte med orienteringer og til diskusjoner. Endringer i vannforskrift, rapportering av vannforvaltningsplaner til ESA, vann-nett, europeisk arbeid med vanndirektivet, revisjonssaker og standardvilkår var tema. Norsk rapportering til ESA ble ikke fullført i 2017, men ventes rundt årsskiftet. Arbeidet med nye vannforvaltningsplaner har fått en forsinket oppstart, og vann-nett vil først gjenåpnes etter full revidering i tråd med de godkjente planene fra 2016. Dette indikerer at behovet for forenkling i neste planrunde blir svært aktuelt. Arbeidet med revisjoner vil følge den prioritering som ligger i nasjonal godkjenning av forvaltningsplanene.

Bransjen var særlig opptatt av at man ivaretok framtidig behov for fleksibilitet i kraftsystemet, der særlig magasinrestriksjoner, men også minstevannføringer, kan slå svært uheldig ut.

I samarbeid med en rekke medlemmer har det foregått et betydelig arbeid med rapporten om verdien av vassdragsregulering i begrensning av flomskader. Målet er å utvikle en modell som kan benyttes i konsesjons- og revisjonssaker. Rapporten lanseres på nyåret.

Energi Norge har samarbeidet godt med NVE i løpet av høsten innenfor FoU-prosjektet Opprusting og utvidelse av vannkraftverk i lys av nye rammebetingelser (2017-2019). NVE arrangerte sammen med Energi Norge verksted innenfor prosjektet 29.-30. november. Her ga Energi Norge og mange medlemmer veldig relevante presentasjoner og innspill. Særlig viktig var de tydelige eksemplene på hvordan skattesystemet kan virke vridende for optimale investeringer i O/U-prosjekter.

NY PRODUKSJON

Status for elsertifikatorrdningen

Tredje kontrollstasjon er i gang. NVE og Energimyndigheten har fått i oppdrag å utrede en stoppmekanisme for utbygging i Sverige og departementene ber om å få rapport om dette innen 20. desember 2018. I tillegg skal NVE overvåke om det har blitt tildelt sertifikater ved nullpriser eller negative priser på elektrisitet, samt beskrive konsekvensene av dette.

Dermed ble tredje kontrollstasjon sparket i gang ti dager før andre kontrollstasjon formelt ble avsluttet. Siste aktivitet i andre kontrollstasjon var at ny forskrift kom på plass med innhold helt som forventet. Forskriften er en implementering av den endrede avtalen med Sverige, og de lovendringer Stortinget og Riksdagen vedtok tidligere i 2017. Den nye forskriften innebærer små justeringer i kvotene og at det settes en siste frist for å søke om godkjenning av anlegg som skal nyte godt av ordningen frem til 1. april 2022. Det blir også presisert at det ikke skal utdeles sertifikater for produksjon som finner sted etter 31. desember 2035.

I markedet er det to ting å merke seg. Lave priser og stor investerings- og utbyggingsvilje.

Spotprisen og prisene for leveranse til og med 2020 har holdt seg mellom 6 og 7 svenske øre/kWh. I skrivende stund priser markedet sertifikater for leveranse i 2021 og 2022 til 3 svenske øre/kWh. Thema Consulting forklarer i en analyse dette med at det foreligger en viss sannsynlighet for knapphet i sertifikatmarkedet mot 2019 og 2020. Senere vil all den kapasitet som nå er besluttet og under utbygging redusere denne sannsynligheten betydelig, noe prisene lenger frem gjenspeiler.

Det er vanskelig å ha en presis oversikt over utbygging og investeringsbeslutninger i de to landene. Det svenske analysefirmaet Bodecker konkluderer sin analyse fra november med at de beslutningene som

nå er fattet kommer vi til å overoppfylle 28,4 TWh målet med 7 TWh. Beslutninger etter dette vil komme i tillegg. Det kan på ingen måte utelukkes at markedet har oppfylt mer enn halvparten av det nye svenske målet, om ytterligere 18 TWh, innen 2030. Anslag for norsk andel av sertifikatmarkedet tilsier at anlegg i Norge kommer til å produsere om lag de 13,2 TWh med sertifikater som norske forbrukere skal kjøpe, muligens noe mer.

VINDKRAFT

Til tross for lave sertifikatpriser er det fortsatt god fart i både norsk og svensk vindkraft. Deadline for kvartalsrapporten er denne gangen før offentliggjøringen av den offisielle statistikken. I kvartalet har vi imidlertid fått to store investeringsutløsende industrikraftavtaler mellom norsk kraftforedlende industri og nordisk vindkraft. Alcoa har inngått en 15 år lang kontrakt på 1 TWh per år med Kvitfjell/Raudfjell ved Tromsø, mens Hydro skal kjøpe 1,65 TWh i året fra 2021 til 2039 fra Markbygden nær Piteå.

NVE arbeider videre med Nasjonal Ramme for vindkraft og det har vært avholdt en workshop om arbeidet. NVE skal etter planen levere et forslag til departementet i løpet av 2018. Hensikten med rammen er å legge til rette for utbygging av lønnsom vindkraft i Norge, men Energi Norge frykter at resultatet blir det motsatte.

SKATT

Statsbudsjettet for 2018

Det var forventninger til forbedring av grunnrenteskatteregimet i forbindelse med statsbudsjettet for 2018. Regjeringens forslag inneholdt imidlertid ingen slike forslag, tvert imot ble grunnrenteskattesatsen økt med 1,4 prosentenheter til 35,7 prosent. Samtidig ble ordinær selskapsskattesats redusert med 1 prosentenheter til 23 prosent.

Grunnrenteskatten var det sentrale temaet for Energi Norges arbeid inn mot Stortinget i fjerde kvartal. 17 organisasjoner stilte seg bak et opprop, "Fornybarnæringen må med i det grønne skiftet", med krav om å øke skjermingsfradraget i grunnrenteskatten, samtidig som grunnrenteskattesatsen ikke økes. Oppropet ble overrakt Stortingets finanskomite i forbindelse med budsjettforhandlingen. Venstre forslø i sitt alternative budsjett å øke friinntektsrenten med 1 prosentpoeng. Dette kravet ble dessverre ikke prioritert høyt nok i de etterfølgende budsjettforhandlinger med regjeringen. Budsjettprosessen endte derfor med at regjeringens forslag ble vedtatt uendret.

Opposisjonen i Stortinget lanserte i sine budsjettforslag ulike alternative forslag på dette punktet. Arbeiderpartiet foreslø i sitt alternative budsjett å øke friinntektsrenten til en fast rente på 2,5 prosent + inflasjon, et forslag som stemmer godt overens med Energi Norges innspill til endringer i skjermingsfradraget.

Statsbudsjettet for 2018 behandlet også flere temaer innenfor eieendomsskatt. De fleste sakene ble vedtatt som foreslått av regjeringen, og i det det alt vesentlige med positivt resultat for kraftnæringen:

Foto: Katja Liv Benestad

Foto: Dan Newman

Eiendomsskatt – kapitaliseringsrenten

Eiendomsskattegrunnlaget for vannkraftverk over 10 MVA fastsettes gjennom en nåverdiberegning der kapitaliseringsrenten er av stor betydning. På bakgrunn av et anmodningsvedtak fra Stortinget høsten 2016, hadde Finansdepartementet foretatt en vurdering av kapitaliseringsrenten og i den forbindelse innhentet to uavhengige, eksterne vurderinger. På den bakgrunn foreslo regjeringen å holde kapitaliseringsrenten uendret på dagens nivå, 4,5 prosent, noe som fikk tilslutning fra flertallet (regjeringen + V og KrF).

Eiendomsskatt på produksjonslinjer eid av kraftprodusenten

Dette har vært en uavklart problemstilling i flere år. Høsten 2015 konkluderte Høyesterett med at slike linjer ikke var å anse som del av produksjonsanlegget. I forslaget til statsbudsjett høsten 2017 opplyste Finansdepartementet at «Departementet vil sende på høring et forslag om å endre gjeldende rett slik at produksjonslinjer anses som en del av kraftanlegget de betjener.» Sommeren 2017 ble det gjennomført en høring i tråd med dette og i forslaget til statsbudsjett for 2018 ble lovendringen foreslått og vedtatt. Endringene innebærer at produksjonsrelaterte nett eid av kraftprodusenten igjen skal anses som en del av kraftanlegget, slik kraftprodusentene hele tiden har hevdet.

Eiendomsskatt på verk og bruk

Regjeringen foreslo at det ikke lenger skulle være anledning til å skrive ut eiendomsskatt på produksjonsutstyr og installasjoner (verk og bruk) for andre virksomheter enn vannkraft, vindkraft og landbaserte petroleumsanlegg. Endringen skulle fases inn over en periode på 5 år. På dette punkt resulterte Stortingets behandling i flere endringer, den viktigste for vår sektor var at også nettanlegg (strømnettet) holdes utenfor forslaget om fritak for eiendomsskatt på produksjonsutstyr og installasjoner. Endringen er imidlertid effektiv og positiv for andre virksomheter som bl.a. fjernvarme og fiber. I tillegg til at nettanlegg ble unntatt fra regjeringens endringsforslag, ble det også besluttet å øke innfasingstiden fra 5 til 7 år.

HELHETLIG KLIMA- OG ENERGIPOLITIKK

Europeisk klima- og energipolitikk mot 2030

I fjerde kvartal deltok Energi Norge i diskusjonene i Brussel om revidering av regelverket for det europeiske energimarkedet (vinterpakken). Etter vedtak blant medlemslandene og i Parlamentet går det mot avsluttende forhandlinger våren 2018. Energi Norge har sikret norske posisjoner i Eurelectrics innspill til endringsforslag, og har deltatt i nordiske møter og dokumenter. Energi Norge har tatt til orde for at klimakvotehandelsystemet ETS må beskyttes som det sentrale virkemiddelet i pakken, og at det må være fleksibilitet i bidragene til det europeiske fornybarmålet. Vi har deltatt i et utredningsarbeid med franske analytikere (I4CE), dette er brukt og vil også brukes videre i debatten. Vi ser nå spor av disse posisjonene i endringsforslagene som foreligger både fra Rådet og Parlamentet. I fjerde kvartal ble det også laget et eget forslag om å knytte åpning av støttesystemer på tvers av land til fysisk kapasitet som ble brukt i dialogen med EU. Også dette er nå med i endringsforslagene. Møte

med NVE og OED om pakken ble avholdt, og det er planlagt nye møter med norske myndigheter og beslutningstakere i Brussel i 2018.

Forslaget til nytt regelverk for kvotepliktig sektor (ETS) fra 2020 ble endelig vedtatt i fjerde kvartal. Sletting av permanente overskudd av kvoter er et sentralt punkt i vedtaket som Energi Norge i lang tid har tatt til orde for direkte og gjennom Eurelectric.

Forslag til norsk mål på 40 prosent for ikke-kvotepliktig sektor ble fremlagt av Kommisjonen i juli 2016, samtidig med nytt regelverk for fleksibilitet. Regelverket ble vedtatt 21. desember 2017 med god håndtering av forholdet til ETS slik Energi Norge har tatt til orde for. Energi Norge har i fjerde kvartal fulgt debatten og støttet Eurelectrics syn på elektrifisering som en hovedstrategi for transport og bygg. I 2018 vil arbeidet med gjennomføring i Norge skyte fart, og debatten i Brussel om virkemidler for elektrifisering av transportsektoren vil forsterkes blant annet gjennom en planlagt Eurelectric-studie.

Norsk helhetlig energi- og klimapolitikk

Energimeldingen ble behandlet i Stortinget sommeren 2016. Energi Norge har i fjerde kvartal fortsatt arbeidet med å følge opp meldingen sammen med medlemmene og fulgt opp sakene overfor myndighetene. Omfattende og akseptable endringer i industrikonsesjonsloven, vassdragsreguleringsloven, vannressursloven og jordlova ble vedtatt i andre kvartal etter aktiv dialog med Energi Norge. Endringene trer i kraft 1. januar 2018. I fjerde kvartal har vi fulgt opp høringsuttalelse om endringer i myndighet i mindre vannkraftsaker. Energi Norge har i dialog med NVE fulgt opp en nasjonal ramme for vindkraft, samt oppfølgingen av mål for energieffektivisering.

Stortinget vedtok i andre kvartal en norsk klimalov. Energi Norge har tidligere gitt innspill til forslaget og deltatt på høringsmøter. Loven er i tråd med våre innspill. I fjerde kvartal deltok Energi Norge i debatten om oppfølgingen av loven og interaksjonen med statsbudsjettet for 2018.

Regjeringen la i juni 2017 frem en klimamelding som prioriterer virkemidler i ikke-kvotepliktig sektor slik Energi Norge har tatt til orde for. Energi Norge har i tilknytning til meldingen i fjerde kvartal jobbet med NHO for å forberede innspill til den planlagte Stortingshøringen i februar 2018. Det er gitt innspill til en avtale mellom myndigheten og næringslivet om utslippsreduksjoner fra næringstransport, blant annet gjennom elektrifisering.

Regjeringens ekspertutvalg for grønn konkurransekraft la frem sin rapport i slutten av oktober 2016. Regjeringen la i fjerde kvartal frem en egen strategi for grønn konkurransekraft i forbindelse med budsjettet for 2018. Energi Norge leverte i fjerde kvartal innspill til oppfølgingen, blant annet i regjeringens klimaråd. Oppmerksomheten har vært betydelig rundt målet om at Norge skal ta en global lederrolle gjennom å bli det første fornybare og fullelektrifiserte samfunnet i verden innen 2050.

Opprinnelsesgarantier

Energi Norge har i fjerde kvartal arbeidet videre med nasjonale og europeiske prosesser omkring opprinnelsesgarantier. Etter OEDs

Foto: Nicolas Herrbach

høringsmøte i andre kvartal har vi gitt skriftlige innspill til den gjennomgangen som skal foretas med bakgrunn i energimeldingen. Energi Norge har også utarbeidet rapporter om den østerrikske ordningen og de juridiske rammene for mulige endringer. Vi har vært aktive i media i forbindelse med fremleggelsen av varedeklarasjonen og i sommerens debatter. I fjerde kvartal har vi satt i gang Oslo Economics for å utrede forbedringer av handelsplassen. Det ble avholdt møter med OED og NVE i saken og endelig rapport kommer i januar 2018. Vi har prioritert opprinnelsesgarantier i dialogen med Eurelectric for å få gode endringer i fornybardirektivet, og vi har deltatt i debatter i Brussel.

Samarbeid med juridiske og samfunnsvitenskapelige fagmiljø om problemstillinger på energiområdet

Som en del av en helhetlig tilnærming til energispørsmål, har Energi Norge videreført samarbeidet med juridisk fakultet ved Universitetet i Oslo, Cicero, FNI og samfunnsvitenskapelig fakultet ved Universitetet i Oslo. Vi finansierer en mastergrad på energiområdet, og er i dialog med stipendiatene. Energi Norge deltar også i faglige diskusjoner i naturressursgruppen ved juridisk fakultet, som tar for seg vassdragsjuridiske spørsmål, klima- og energirett. I oktober deltok vi i fagutvalget for energirett hos Juristenes Utdanningssenter (JUS) med et seminar om vanddirektivet. Det årlige seminaret med UiO om europeisk energirett planlegges i mai 2018. I fjerde kvartal har Energi Norge deltatt på møter i ulike forskningsprogrammer som CREE, CICEP og REMIX, og formidlet resultater til medlemmene.

Juridisk arbeid

I tillegg til å sikre juridisk analyse på en rekke energipolitiske saksfelt, slik som skatt, revisjon av konsesjoner, nettkoder og opprinnelsesgarantier, har Energi Norge i fjerde kvartal arbeidet med juridisk bistand i enkeltsaker, og mer generelle prosesser. Dette omfatter blant annet forvaltningsloven, offentlighetsloven, personopplysningsloven, konkurranseloven og praktiseringen av regelverket om overtredelsesgebyr.

ENERGIBRUK

Smart og klimavennlig energibruk

Direktoratet for IKT og forvaltning har igangsatt en prosess for å etablere kriterier for miljø i offentlige anskaffelser for bygg og transport. Energi Norge har vært representert i arbeidet og har samarbeidet med Nelfo og Elektroforeningen for å få kriterier som anerkjenner elektrisitet som en utslippsfri energibærer. Kriteriene vil ferdigstilles i januar.

Energimerkeordningen for bygg er innrettet slik at lokalt produsert energi anses som energieffektivisering. Dette gjør at klimaambisiøse byggherrer velger bort kollektive energiløsninger som strøm og fjernvarme for å oppnå best mulig energimerke. Ordningen skal nå revideres, og Energi Norge ga innspill til OED og Enova på et innspillmøte 17. november. Videre har Energi Norge jobbet med ideer til alternativ innretning av energimerkeordningen som kan være mindre konfliktfylt, men likevel likestille individuelle og kollektive energiløsninger.

Utslippsfrie byggeplasser og elektrifisering

Energi Norge har igangsatt et nytt prosjekt knyttet til fossil- og utslippsfrie byggeplasser som er inndelt i tre steg. Første steg er å etablere en veileder og et nettbasert verktøy for planlegging av utslippsfrie byggeplasser. Dette arbeidet har vi satt i gang i samarbeid med Enova, Norsk Fjernvarme, Oslo kommune klimaetaten, Byggevareindustrien, EBA, EBA Oslo og Nelfo.

Energi Norge har også startet et prosjekt for å kartlegge ikke-kvotepliktige utslipp som kan elektrifiseres, utenom transport og bygg. Foreløpige resultater viser at det i industri og bergverkssektoren er potensial for å kutte utslipp som ikke kvotepliktige tilsvarende 400.000 tonn CO₂, ved elektrifisering av stasjonær forbrenning av fossil energi.

Nett og marked

Tariffering og anleggsbidrag

Høring om endring i anleggsbidragsregimet er utsatt til 2018.

Høring om effekttariffer kom etter planen høsten 2017. Forslag til endringer i forskrift om kontroll av nettvirksomhet ble sendt på høring i november 2017. Høringsfrist er satt til 1. mars 2018.

NVE legger opp til at nye krav skal gjøres gjeldende fra 2021, slik at kunder og nettselskapene kan nyttiggjøre seg av måledata fra de smarte strømmålerne. Energi Norge er i gang med arbeidet med å utarbeide høringsvar.

Vi arrangerer et medlemsmøte 11. januar.

Statnetts arbeid med ny prisstrategi for sentralnettet (gjeldende fra 2019) fortsetter. Vi har kommentert Statnetts konsulentutredninger. Vi forventer høring om ny prisstrategi i sentralnettet i januar.

Nettregulering

NVE vurderer NVE - renten, og det er annonsert høring før sommeren 2018. Vi har gitt ytterligere innspill til NVE og vil komme med flere i første kvartal 2018. Det blir arrangert et verksted 28. februar 2018.

I 2018 vil NVE etter planen også sende på høring nye KILE - funksjoner for husholdningskundene og muligheten for NVE til å omgjøre inntektsrammene etter at de er vedtatt.

NVE vil også blant annet starte et arbeid for å vurdere rammevilkårs-kompenseringen i reguleringsmodellen i 2018. De ser også på økt normandel til 70 prosent, fjerning av minimumsavkastningen, riktige insentiver til investeringer vs drift.

NVE vurderer bruken av batterier og hvordan det bør håndteres regulatorisk.

Energi Norge har startet arbeidet med å se på fremtidens nett-regulering og vil fortsette dette arbeidet i 2018.

INFRASTRUKTUR

Smarte Nett, IKT og sikkerhet

Den 25. mai 2018 trer som kjent personvernforordningen (GDPR) i kraft i Norge/EU; myndighetene hadde derfor en ny personoppløysningslov på høring i tredje kvartal. Energi Norge besluttet derfor å utarbeide en veileder til hjelp for medlemmene. Dette ble gjort gjennom workshoper/arbeidsmøter og kurs både i tredje og fjerde kvartal, hvor veilederen ble lagt ut på vår hjemmeside 23. november 2017. Veilederen har blitt positivt mottatt av medlemmene – og vi er nå i gang med å utvikle en bransjestandard som skal gi mer detaljerte råd og innspill til medlemmene.

Norsk elektroteknisk komite (NEK) sendte i november ut en høring på bruk av HAN (home area network), som er en "utgang" i måleren som kan gjøre sanntids måledata tilgjengelig for sluttkundene. Energi Norge er positiv til bruk av HAN, men var svært uenig i den foreslåtte løsningen hvor nettselskapene skulle tilby kryptering fra måleren til en mottager hos kunden (mobiltelefon, black box e.l.). Etter vår oppfatning er dette en kommersiell tjeneste som bør tilbys av kraftleverandører og/eller andre kommersielle aktører. Dette ga vi tydelig uttrykk for i vårt høringssvar.

Veigrunn

Den nye ledningsforskriften ble endelig vedtatt i fjerde kvartal. I samarbeidsforumet for ledninger i grunnen (SLG) den 29. november ble den nye forskriften presentert av samferdselsminister Ketil Solvik Olsen. Energi Norge har, sammen med NVE og andre bransjeorganisasjoner/ledningseiere, fått bra gjennomslag i den nye forskriften. Eksempler er at gebyrer skal være til selvkost, at veieiere skal bekoste ekstra trekkør hvis de ønsker, begrensninger i flytteplikten samt inntil 60 cm overdekning i de fleste kommunale og fylkeskommunale veier. Det åpnes også for microtrenching som kan være svært nyttig for våre bredbåndsselskap.

Annet

Det har også vært en høring på leveringskvalitet- og kontrollforskriften samt luftfartshindre i fjerde kvartal. Energi Norge ga, i samarbeid med medlemmene, konstruktive innspill til myndighetene i disse høringene.

Energi Norge deltok også i AMS sikkerhetsseminar hos NVE i fjerde kvartal. Sikkerhet generelt er et satsningsområde for NVE.

I november ble også Enova – NEKs landstrømforum etablert, som blant annet skal jobbe for standardiserte løsninger for kontakter på land og sjø. Energi Norge er med i styringsgruppen for forumet

NETTUTVIKLING I SENTRALNETTET

Energi Norge følger opp Statnetts nettutvikling både med tanke på behov for nett og kostnadene ved nettutbyggingen. Vi har gitt uttalelse til NVE om Statnetts kostnadsrapportering av avsluttede investeringsprosjekter og påpekt forbedringsområder. Oppfølging av Statnetts investeringskostnader blir viktig også fremover. Vi følger derfor opp Statnetts investeringsprosjekter løpende.

Kraftsystemet

Oppfølging av pågående prosesser med nettkodene har prioritet. Samtlige åtte nettkoder er vedtatt per 31. desember 2017 og er nå over i en implementeringsfase. Prosessene i Norge når det gjelder implementering av nettkodene er i gang.

Statnett hadde per 31. desember 2017 levert forslag til NVE om implementering av samtlige tilknytningskoder (DCC, HVDC, RfG). Til sammen ble dette en dokumentasjon på ca 750 sider. Energi Norge har støttet arbeidsgruppene, blant annet gjennom medlemsmøter og deltagelse i arbeidsgruppen for RfG-koden. I tillegg har det vært kontakt med NVE.

Markedsdesign

Endringene innenfor markedsdesign er også i stor grad styrt av implementering av markeds- og driftskodene (CACM, FCA, GLEB, SoGL).

Energi Norge avga i oktober høringssuttalelse til de nordiske TSO-enes forslag om såkalt flytbasert beregning av handelskapasiteten i day-ahead markedet. Det er betydelig skepsis blant markedsaktørene til de prosessene TSO-ene foreslår. Det etterlyses særlig dokumentasjon av at den nye metoden innebærer økt handelskapasitet i forhold til dagens metode. Det er også behov for langt bedre innsynsmuligheter i selve beregningsmodellen (Common Grid Model) og forutsigbarhet i langsiktige estimater av handelskapasitet.

Energi Norge har fulgt opp arbeidet fra dansk og tysk TSO (Tennet) når det gjelder mothandelsløsninger for å kunne iverksette avtale mellom Danmark og Tyskland. Avtalen dreier seg om en gradvis opptrapping av handelskapasiteten mellom Jylland og Tyskland.

Energi Norge har også avgitt høringssvar på forslag fra henholdsvis Energinet, Statnett, Svenska Kraftnät og Fingrid om såkalte LFC-blokker i Norden. Høringen må ses i sammenheng med driftskoden SoGL. Det er videre avholdt samarbeidsmøter med Statnett om ulike spørsmål under Statnetts ansvar som systemansvarlig.

Videre har Energi Norge koordinert og avgitt høringssvar om de europeiske markedsplattformene for henholdsvis manuelle og automatiske reserver, kalt MARI og PICASSO.

Sluttbrukermarkedet

ELHUB er utsatt til februar 2019. Utsettelsene bekrefter tidligere bekymring om at kostnadene i selve prosjektet vil øke betydelig. Samtidig viser dette at bransjens kostnader ved at selskapene holder prosjektorganisasjoner oppe som Elhubens motparter også øker.

Energi Norge har i fjerde kvartal intensivert arbeidet med å utvikle et innspill til NVE med forslag til faseindelt overgang til enfakturamodell. En slik overgang kan skje uavhengig av Elhubens funksjonalitet og gir verdifull erfaring med gjennomfakturering. En del medlemmer

har anbefalt at dette tiltaket ikke kommer i samme tidsrom som idriftsettelse av AMS og Elhub. Energi Norge har merket seg dette og vil levere et innspill til NVE i første kvartal 2018 med anbefaling om fasevis innføring av enfakturamodell.

Siste kvartal er det mottatt forslag til endringer i bokføringsforskriften. Dette vil tilpasse bokføringsreglene til gjeldende avregningsforskrift, hvor det lenge har blitt praktisert samfakturering av nettleie og strøm inkl. avgifter. Energi Norge vil støtte endringen i svar på høringen til Finansdepartementet i januar 2018.

Foto: Katrine Lunke

Foto: Free Photos

Arbeidsliv

HOVEDAVTALEN LO/NHO 2018 -2021

Hovedavtalen mellom LO og NHO ble revidert i høst for fire nye år. Denne inngår som del en av de fleste LO-avtalene i NHO område, og er del en i Energioverenskomsten mellom EL og IT Forbundet/LO og Energi Norge/NHO. Avtalen ble revidert uten at det ble store endringer. Dette skyldes i all hovedsak at dette er en avtale som fungerer.

HMS

Benchmarking

Høstens benchmarkingmøte ble arrangert over to dager i Kristiansand med Agder Energi som vertskap. Temaer på møtet var hvordan planlegge sikkerhet ved rehabiliteringsprosjekt, innhenting av HMS-data fra leverandører, HMS-fagforum informerer, HMS i utrulling av ny automatisk strømmåler, og forebyggende arbeid for å redusere støy. Arrangementet hadde 18 deltagere som ga god tilbakemelding.

Likehel.no

I løpet av høsten har det vært aktivitet for å få medlemmene våre til å ta i bruk verktøyene i sikkerhetskultursprosjektet Likehel.no. Vi har også hatt dialog med EL og IT Forbundet for å få de med på laget i dette arbeidet.

I tillegg har det vært gjennomført bedriftsbesøk med HMS som tema, samt årets siste HMS-fagforummøte som ble arrangert i desember.

IA

Ringer i Vannet er et prosjekt initiert av NHO med målsetting om å involvere NHOs medlemsbedrifter i arbeidet med å inkludere personer med redusert arbeidsevne i større grad enn tidligere. I høst kom evalueringsrapporten utarbeidet av NTNU samfunnsforskning, etter oppdrag fra Arbeids- og Sosialdepartementet. Denne viser til gode resultater hvor også våre medlemmer har deltatt.

Sykefraværet for kraftnæringen er fortsatt lavt, lavere enn landsgjennomsnittet og blant de laveste av NHO-foreningene.

Foto: Tuva Gaarder Nordlie

KOMPETANSE OG REKRUTTERING

God fagutdanning er viktig for å få gode fagarbeidere

Energi Norge gjennomførte sin årlige samling for prøvenemndene innen energimontør- og energioperatørfaget i november. Målet med samlingen var å skape en mer enhetlig gjennomføring av fagprøven i energimontør- og energioperatørfagene. Dette vil gi lærlingene en godt gjennomført fagprøve, og et viktig fagbrev som næringen trenger.

Energidagen velfungerende møteplass

Energi Norge sitter som styreleder i Energikontakten, som er Energi og miljø-linjen på NTNU sitt samarbeidsorgan mellom næringsliv, studenter og NTNU. Energikontakten arrangerte Energidagen 26.

oktober. Dette er årets viktigste møteplass mellom studenter og fornybarnæringen, og samlet flere hundre studenter. Studentene fikk møte bedriftene gjennom foredrag, stands og speedintervjuer. Dette ga et godt innblikk i karrieremulighetene i fornybarnæringen.

Jenter og teknologi

Jenter og teknologi er et prosjekt i regi av NHO, med støtte fra staten. I november reiset "Jenter og teknologi" ut på turné i hele Norge. Målet var å inspirere unge jenter til å velge teknologiutdanning, enten på yrkesfag, fagskole eller høyskole/universitet. Energi Norge har aktivt rekruttert rollemodeller fra våre medlemmer, som har deltatt på samlingene for å inspirere jentene. Gjennom prosjektet har 4000 jenter på ungdomskoler over hele landet fått møte rollemodeller. Forhåpentligvis velger mange av disse jentene teknologifag når de skal starte på sin utdanning.

Markedskonferansen 2017

Foto: Camilla M Granheim

EnergiAkademiet

ARRANGEMENTER

EnergiAkademiet har i fjerde kvartal avholdt 30 kompetansehevende arrangementer innen de fleste fagretninger i fornybarneringen. I overkant av 1000 personer deltok på våre kurs, temadager og konferanser.

Markedskonferansen

Markedskonferansen, den viktigste møteplassen for strømleverandører, ble arrangert i Lillestrøm i november. Totalt deltok 140 personer og hovedtema var hvordan strømselskapene skal ruste seg for den elektriske fremtiden. Konferansen omhandler et spennende skjæringspunkt mellom strømbransjen, markedsføring, kommunikasjon og forretningsutvikling.

Nettkonferansen

I desember gikk Nettkonferansen av stabelen i Stavanger og Lyse Elnett var vertsmedlem. 170 personer fra nettselskaper og tilstøtende konsultantselskap deltok. Programmet satte fokus på hva som blir nettselskapenes rolle i den elektriske fremtiden og vi fikk innlegg fra mange dyktige medlemsbedrifter. Nytt av året var sesjoner om omdømme, digitalisering og nettsjefenes time. Ettermiddagsarrangementet "Ung i bransjen" ble videreført med suksess.

Skatterett i energibransjen

I oktober arrangerte vi det årlige seminaret Skatterett i energibransjen i Oslo. Dette er et samarbeid mellom Advokatfirmaet Thommesen, Sentralskattekontoret for storbedrifter (SFS) og Energi Norge. Årlig deltar ca. 70 deltakere fra medlemsbedriftene og advokatbransjen.

Seminaret tok opp viktige dommer, og drøftet pågående saker og praksiser i bransjen om ulike skatte- og avgiftssaker. SFS stilte med mange av sine saksbehandlere, det skapte nærhet og bedre relasjon mellom myndighetene og bransjen.

Ny personvernforordning fra EU (GDPR)

Hva betyr ny personvernforordning (GDPR) for kraftnæringen? Dette spørsmålet trakk over 50 deltakere til et høyaktuelt seminar i Oslo den 25. oktober, nøyaktig 7 måneder før forordningen skal tre i kraft. Som et ledd i tilrettelegging for ivaretagelse av nye krav, har Energi Norge utarbeidet en praktiskveileder med tilhørende sjekklister for medlemmene.

Forum for generatorer

Årets Forum for generatorer bød på et bredt program, spesialtilpasset dagens aktuelle temaer. Det var blant annet temaer som fokus på konsekvenser ved endringer i markedsdesign, presentasjon av det nyeste innen nasjonal og internasjonal FoU, og ikke minst diskusjoner og erfaringsutveksling av konkrete drift- og vedlikeholdsrelaterte problemstillinger. Dette to-dagers arrangementet fremstår som et etablert og attraktivt fagforum som i år samlet 65 fagentusiaster på Gardermoen.

FASIT-dagene

80 deltakere og aktører var samlet til det årlige fagseminaret FASIT-dagene for å oppdatere seg innen temaet leveringspålitelighet. Deltakerne fikk nyttig innsikt og gode råd om håndtering av regresskrav overfor tredjepart, og interessante foredrag om feilanalyse. Samt innsikt om den nye løsningen for registrering og rapportering i Neste generasjon FASIT.

DLE-repetisjonskurs

11. og 12. desember ble det siste repetisjonskurset for DLE og sakkyndige selskaper gjennomført. I løpet av to år har vi arrangert 14 to-dagers kurs i hele landet og har samlet 502 deltakere totalt. Kursserien har vært et meget godt samarbeide med DSB og foredragsholdere fra Hafslund Nett og Infratek Elsikkerhet.

Vassdragsteknisk forum (VTF) regionmøte

Det siste av fire regionmøter i Vassdragsteknisk forum (VTF) ble avholdt i Selbu 3. til 4. oktober med Selbu Energiverk som vertskap. Forumet samlet omkring 50 personer i region Midt. I tillegg til dagsaktuelle foredrag ble det avholdt en befaring til flere lokale vassdragsanlegg.

HMS-området

I perioden er det gjennomført et to-dagers Benchmarkingsmøte i Kristiansand og et fagforumsmøte.

FORSKNING

Utvalg for Forskning og Teknologi (UFT)

Utvalg for forskning og teknologi (UFT) har arbeidet videre med strategi for fellesfinansiert FoU og gitt konkrete innspill til Energi Norges kursportefølje. FoU-styret har godkjent 7 nye FoU-prosjekter innenfor prosjekt "Ta krafta i bruk", nett, produksjon, marked og forbruker.

Neste Generasjon FASIT

Det fellesfinansierte prosjektet Neste Generasjon FASIT er avsluttet. Leveransen i form av FASIT Kravspesifikasjon versjon 2019, med

brukerveiledning, er levert til bransjens ulike programleverandører. De skal implementere FASIT-funksjonaliteten i sine driftsstøttesystemer i løpet av 2018. Det er utarbeidet en omforent implementasjonsplan som inkluderer utvidet godkjenningstest, kurs i nye registrerings- og rapporteringsprinsipper, og brukeropplæring i regi av de enkelte programleverandørene. Dette vil forhåpentligvis bidra til at operasjonaliseringen av nye FASIT skal oppleves som god.

PUBLIKASJONER

Forskrift om sikkerhet ved arbeid i og drift av elektriske anlegg (FSE) har blitt vesentlig endret, og er derfor trykket i nytt opplag med revidert veiledning.

Elektroinstallatørprøven

Høstens Elektroinstallatørprøve ble arrangert 18. oktober. På denne prøven var det 153 kandidater fordelt på 14 forskjellige eksamenssteder, fra Harstad i nord til Sør-Korea i sør. Prøven fortøner seg fortsatt vanskelig for mange av kandidatene, det var vel en tredel som besto.

Normarbeid

EnergiAkademiet er engasjert på en rekke områder når det gjelder administrativt arbeid i Norsk Elektroteknisk Komite (NEK) og arbeid i normkomiteer. Vi innehar ledelsen i representantskapet, er medlem av styret og valgkomiteen, og innehar både ledelse og deltar i en rekke normkomiteer.

Organisasjon

Mona Askmann sluttet som direktør i Energi Norge AS i oktober, og er nå administrerende direktør i Norgesnett.

Foto: isorepublic

Kommunikasjon og samfunnskontakt

MEDIER OG OMDØMME

Medieomtale

Energi Norge var omtalt i drøyt 200 mediasaker i fjerde kvartal, med 8,1 millioner potensielle eksponeringer (lesere/seere/lyttere). Det var en relativt rolig periode sammenliknet med fjerde kvartal året før. Dekningen i trykt presse fordelte seg med 73 prosent på lokalmedier, 18 prosent på riksmidler og ni prosent på regionmedier.

Her er noen av sakene vi uttalte oss om på vegne av kraftnæringen:

- ▶ Bred allianse for satsing på norsk vannkraft (opprop)
- ▶ Regjeringen svekker vannkraften i statsbudsjettet
- ▶ Tilsvar til Statnett om innmatingstariffen
- ▶ Betydelig høyere vannkraftskatt i Norge enn i Sverige
- ▶ Fordeler ved innføring av smarte strømmålere
- ▶ Nettselskapene i rute med nye strømmålere (NVE-rapport)
- ▶ Kraftnæringen tar IKT-sikkerheten på ytterste alvor
- ▶ Tre av fire strømkunder får økt nettleie i 2018

Omdømme

Kraftnæringens omdømme ble i fjerde kvartal målt til 58 av 100 poeng. Det er på nivå med de øvrige målingene for 2017. Ifølge Kantar TNS er bransjens omdømme ikke like sårbart for høye strømpriser som tidligere år. I stedet kommer innovasjon og informasjon opp som viktige drivere. Dette kan være et tegn på at næringen er i ferd med å omstilles fra rene energileverandører til teknologiselskaper, drevet frem av smarte strømmålere, digitaliserte driftssystemer og nye kundetjenester. Næringen skårer høyt på digitalisering i NHOs kompetansebarometer for 2017 og den skårer stadig bedre på informasjon til kundene. Dette gjelder ikke minst etter strømbrydd som følge av ekstremvær.

Energi Norge har i perioden prioritert arbeidet med informasjon om innføring av nye strømmålere, hvor det har vært behov for å imøtegå en rekke kritiske spørsmål og støtte medlemmene i dette arbeidet. Videre jobbes det med å utarbeide en kampanje som følger opp Energi Norges nye visjon om Norge som verdens første fullelektrifiserte samfunn, som ble vedtatt av styret i perioden.

Energi Norge har i perioden også produsert en ny animasjonsfilm om nytten av strøm i hverdagen, hvor hovedbudskapet er at strømmen er utslippsfri og rimelig og kan brukes med god samvittighet.

Websiden energinorge.no

Energinorge.no brukes aktivt for å nå ut med informasjon til medlemmer, beslutningstakere, media og andre. Nettstedet er svært godt besøkt på kurs og konferanser. Nyhetsartikler om Statsbudsjettet og skattelegging av vannkraften var de mest leste nyhetsartiklene i fjerde kvartal.

Nyheter fra Energi Norge

Nyhet fra Energi Norge er et nyhetsbrev som sendes ut via e-post hver fredag og dermed generer trafikk til websiden. I fjerde kvartal hadde nyhetsbrevet 3 200 registrerte abonnemeter. Nyhetsbrevet reflekterer siste ukes nyhetssaker og kommende arrangementer. Hvis du ikke mottar nyhetsbrevet så kan du melde deg på <https://www.energinorge.no/nyhetsbrev/>

Sosiale medier

Facebook brukes aktivt for å få ut saker, bilder, video og relevant informasjon til medlemmer, opinion og politikere.

Energi Norges Instagramkonto har vokst til 982 følgere. Videre blir LinkedIn brukt til å poste næringspolitiske nyhetssaker og informasjon om konferanser, antall følgere der er nå 1183 personer. Energi Norge har også god aktivitet på Twitter i siste kvartal. Nå følger 5572 brukere organisasjonen.

MYNDIGHETSKONTAKT

Myndighetskontaktarbeidet har i fjerde kvartal vært preget av statsbudsjettet og møter med det nye Stortinget. Regjeringens budsjettforslag som ble fremlagt 12. oktober innebar nok en netto

Foto: Johannes Jansson

skatteskjerpelse for vannkraften. Mens selskapsskatten ble justert ned 1 prosentpoeng til 23, ble grunnrenteskattesatsen økt med 1,4 prosentpoeng til 35,7. Skjermingsrenten i grunnrenteskatten forble uendret. Problemet med skjermingsrenten er at den er langt lavere enn relevant lånerente, og kraftprodusentene opplever derfor i praksis grunnrenteskatten som en barriere for investeringer. Etter budsjettframleggelsen jobbet Energi Norges medlemmer og administrasjon opp mot det nye Stortinget, blant annet gjennom et felles opprop med 17 organisasjoner fra industri, fagbevegelse, fornybarneringen, miljøbevegelsen, kommuner og fylker. Oppropet fremhevet blant annet at samtlige partier, i sine nylig vedtatte programmer, ønsker å tilrettelegge for oppgradering av eksisterende vannkraftverk. NHO løftet også vannkraftskatten i sitt budsjettinnspill – både skriftlig og i høringene på Stortinget. På tross av at Venstre, i sitt alternative budsjett, foreslo å øke skjermingsrenten med 1 prosentpoeng (til ca. 1,4 prosent), så ble regjeringens forslag opprettholdt i budsjettforliket mellom regjeringen og mellompartiene.

I tillegg til statsbudsjettet har høsten vært preget av møter med det nye Stortinget. Årets valg resulterte i ca. 40 prosent nye stortingsrepresentanter og store omskiftninger i komiteene. I energi- og miljøkomiteen er hele 11 av 17 representanter nye på Stortinget, og

kun tre av komiteens medlemmer satt i komiteen forrige periode. Med dette som utgangspunkt har det i løpet av høsten vært avholdt introduksjonsmøter med de fleste energi- og miljøfraksjonene, slik at fornybarnæringens viktigste saker og synspunkter er blitt presentert.

ENERGI NORGES EUROPAKONTOR

Rådet er klare for å forhandle med Europaparlamentet

Klima- og energilovforslagene i den såkalte Clean Energy-pakken ligger nå til beslutning i EU. Det utgående estiske formannskapet har lyktes med å fremskaffe enighet mellom EUs regjeringer når det gjelder lovforslagene for fornybar energi, styringsdialog for energiunionen og nye regler for kraftmarkedet i Europa. Tidligere har Rådet blitt enige om en energieffektiviseringsposisjon. For at regelverket skal bli vedtatt må medlemslandene bli enige med Europaparlamentet. Forhandlingene mellom institusjonene vil sannsynligvis ferdigstilles i løpet av 2018.

Enige om klimamål mot 2030

Europaparlamentet og EUs klimaministre ble den 21. desember enige om hvordan reduksjon av klimagassutslipp fra bygg, avfall,

jordbruk og transport skal fordeles i Europa frem mot 2030. Norge skal knytte seg til regelverket og forventes å måtte kutte med 40 prosent slik som Sverige.

Eurelectric med ny visjon for den europeiske kraftsektoren

Sammen med ledende europeiske kraftselskaper er det utarbeidet en oppdatert visjon for kraftsektoren hvor en konkurransedyktig økonomi, bygget på ren og karbonnøytral energi, står i sentrum. Sektoren vil jobbe for et bærekraftig samfunn for alle europeiske borgere. Visjonen blir offisielt lansert i februar 2018. I lys av lovforslagenes ferd gjennom institusjonene og fallende kostnader for fornybar energi har Eurelectric oppdatert sine posisjoner. Gjennom Eurelectric arbeidet Energi Norge kontinuerlig for å gi innspill og påvirke retningen av lovforslagene i Clean Energy pakken.

Diskuterte kraftmarkedsregler med nordiske europaparlamentarikere

Den nordiske bransjeorganisasjonen Nordenergi samarbeider tett innenfor kraftmarkeds spørsmål, kvotemarkedet og elektrifisering. I høst ble det arrangert en faglunsj med nordiske Europaparlamentarikere hvor blant annet regionale operasjonssentre, bærekraftskriterier for biomasse og aggregatorrollen i markedet ble diskutert.

EnergiNorge

FORNYBAR OG FULLELEKTRISK